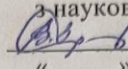

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
доцент Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
« » 2023 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ТА
МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 223 Медсестринство
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

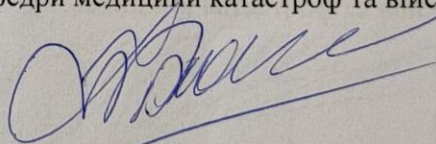
Курс навчання III (на основі повної загальної середньої освіти)

Форма навчання денна

Кафедра кафедра медицини катастроф та військової медицини

Схвалено на методичній нараді кафедри медицини катастроф та військової медицини
„22” 08 2023 року (протокол № 1).

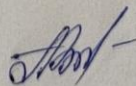
Завідувач кафедри

(Ігор БІРЮК)

Схвалено предметною (цикловою) комісією
„29” 08 2023 року (протокол № 1).

Голова предметної (циклової)
комісії

(Валерія АНДРІЄЦЬ)

Чернівці – 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	медицини катастроф та військової медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Бірюк Ігор Григорович – завідувач кафедри, кандидат медичних наук, доцент, biryuk.igor@bsmu.edu.ua Іванушко Яна Григорівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, ivanushko.yana@bsmu.edu.ua Назимок Євгенія Вікторівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент nazymok.yevheniia@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/meditsini-katastrof-ta-viyskovoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	http://mkvm.bsmu.edu.ua/
E-mail	medicine_katastrof@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Ольги Гузар, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 53-62-37

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	2,5
Загальна кількість годин	75
Лекції	10
Практичні заняття	36
Самостійна робота	29
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Військово- медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» є невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибірових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія людини	медсестринство в хірургії
фізіологія	медсестринство у внутрішній медицині
медична хімія	
медсестринство в хірургії	
медсестринство у внутрішній медицині	
фармація та медична рецептура	
основи медсестринства	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою викладання навчальної дисципліни «**Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій**» є **кінцеві цілі**, які встановлюються на основі Стандарту підготовки відповідно за фахом і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни.

Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей розділу сформульовані **конкретні цілі** у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни, а саме:

Кінцеві цілі вивчення:

- проводити заходи організації медичного забезпечення в умовах надзвичайного стану;
- засвоїти організацію і порядок проведення лікувально-евакуаційних заходів залежно від масштабу та характеру санітарних втрат;
- вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умов надзвичайних ситуацій мирного часу і в бойових умовах.

Конкретні цілі вивчення:

- визначити основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;
- оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- опанувати програму з домедичної допомоги в екстремальних ситуаціях як складову системи медичного забезпечення населення держави з урахуванням основних положень Кодексу цивільного захисту, Закону Про екстрену медичну допомогу, Воєнної доктрини України;

- засвоїти організацію і порядок проведення лікувально-евакуаційних заходів серед цивільного населення і військовослужбовців в залежності від масштабу та характеру санітарних втрат у військах та серед населення.

КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК 4. . Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними та соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати заходи захисту і зміцнення здоров'я, профілактики неінфекційних захворювань, навчання пацієнта і членів його родини методам

профілактики.

СК 5. Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.

СК 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).

СК 13. Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.

СК 14. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

7. Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання.

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .

РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.

РН 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.

РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

8. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис модуля дисципліни:

На вивчення навчальної дисципліни відводиться на 3 курсі - 75 годин (10 годин лекційних занять, 36 годин практичних занять, 29 годин СРС).

Частина I. Військово-медична підготовка

Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ

Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні проведення АТО.

Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час, їх зміст і значення. Організаційна структура медичної служби Збройних сил України. Поняття про загальні втрати особового складу військ. Коротка характеристика сучасної зброї. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні проведення АТО. Техніка безпеки.

Лікувально-евакуаційне забезпечення військ. Головні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи. Поняття про етап медичної евакуації, завдання, які він виконує, вимоги до розгортання та принципова схема його розгортання. Види і обсяг медичної допомоги. Заходи домедичної та долікарської (медсестринської) допомоги. Медичне сортування. Організація та принципи медичного сортування поранених і хворих. Порядок заповнення форми 100. Медична евакуація. Мета та порядок її проведення. Роль медичної сестри в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у військах.

Тема 3. Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора.

Розшук поранених на полі бою. Способи наближення стрільців-санітарів та санітарного інструктора до поранених залежно від умов місцевості, погоди, часу доби та характеру бойової обстановки. Надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття (гнізда поранених). Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення.

Тема 4. Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).

Завдання, особовий склад і оснащення медичного пункту батальйону. Обов'язки фельдшера батальйону - начальника медичного пункту батальйону. Заходи долікарської (медсестринської) медичної допомоги. Медико-тактична характеристика комплектів для надання долікарської медичної допомоги.

Тема 5. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів.

Поняття про організаційну структуру Збройних сил України. Військові підрозділи, частини, з'єднання та об'єднання сухопутних військ ЗСУ. Умови діяльності медичної служби в наступальному та оборонному боях. Поняття про побудову оборони роти (ротний опорний пункт). Поняття про бойовий порядок роти в наступальному бою. Організація роботи стрільців-санітарів взводів та санітарного інструктора роти з проведення заходів медичного забезпечення роти в оборонному бою та проведення лікувально- евакуаційних заходів у ході наступального бою. Призначення та організація роботи медичного поста роти (МПП). Організаційна структура механізованого батальйону. Організація медичного забезпечення механізованого батальйону в оборонному та наступальному боях. Організація роботи МПБ в оборонному бою. Організація евакуації поранених і хворих із рот та надання їм долікарської допомоги в МПБ.

Тема 6. Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.

Завдання та організація медичної служби механізованої бригади. Організаційна структура медичної служби механізованої бригади. Призначення, завдання, організаційно-штатна структура медичної роти бригади. Порядок розгортання медичної роти. Організація надання медичної допомоги у військовому мобільному госпіталі.

Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час

Тема 7. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення локальних бойових конфліктів.

Медичне майно, його класифікація та характеристика за призначенням. Поняття про комплект медичного майна. Санітарно-господарське майно медичного пункту батальйону. Медико-тактична характеристика технічних засобів, рухомих медичних і санітарних установок, типового медичного устаткування, медичних наметів, які використовуються при розгортанні медичного пункту батальйону (МПБ). Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1). Норми постачання медичного майна у воєнний час. Забезпечення медичним майном підрозділів медичної роти механізованої бригади в польових умовах.

Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії

Тема 8. Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.

Обсяг домедичної допомоги: у секторі обстрілу; у секторі укриття; у секторі евакуації. Проведення первинного огляду потерпілого за алгоритмом САВС. Заходи домедичної допомоги при пораненнях, правила використання аптечки індивідуальної АМЗІ; накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі (плівкові оклюзійні самоклеючі пов'язки), техніка застосування декомпресійної голки; іммобілізація при переломах; тимчасова іммобілізація з використанням пов'язок і підручних засобів (імпрізованих шин), шин SAM та Kendrick, ознаки перелому хребта; надання домедичної та долікарської допомоги при підозрі на ушкодження хребта надання домедичної та долікарської допомоги при травмі живота (сектор укриття, сектор евакуації); діагностика переломів кісток тазу; домедичної та долікарської допомоги при травмах тазу; штучне дихання.

Тема 9. Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опіковатравма. Відмороження(обмороження), замерзання. Домедичната долікарська допомога.

Крововтрата. Перша медична допомога пораненим. Біль, контроль болю, надання допомоги при болю. Принципи знеболення. Причини і частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни. Домедична допомога пораненим у стані травматичного шоку. Зміст протишокових заходів у МПБ. Визначення, етіологія й патогенез синдрому тривалого здавлювання тканин. Клініка в різні періоди синдрому. Заходи домедичної та долікарської допомоги. Причини і частота термічних опіків у сучасній війні. Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей. Класифікація опіків за глибиною ураження. Патогенез і клініка опікової хвороби. Методи визначення площі опіків у польових умовах. Візуальне визначення ступеня опіку. Визначення площі опіку за правилом дев'яток (Уоллеса) та правилом долоні (Глумова). Заходи домедичної та долікарської допомоги при опіках. Відмороження (обмороження), замерзання: періоди, ступені. "Траншейна стопа". Заходи домедичної та долікарської допомоги при обмороженнях. Профілактика та лікування відморожень і замерзань на етапах медичної евакуації.

Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії

Тема 10. Поняття про воєнно-польову терапію.

Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами. Воєнно-польова терапія. Її зміст та завдання. Бойовий стрес та бойова втома. Основні принципи роботи з бойовим стресом. Критерії бойового стресу легкого та важкого ступеню. Домедична та долікарська допомога. Профілактика посттравматичного стресового розладу. Судомний синдром. Клонічні та тонічні судоми, причини їх розвитку. Домедична та долікарська допомога при судомному синдромі. Отруєння алкоголем та його сурогатами. Профілактика зловживання алкоголем.

Тема 11. Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.

Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Уражаючі фактори ядерної зброї. Стисла характеристика біологічної дії іонізуючого випромінювання. Основи патогенезу променевої хвороби. Клінічна класифікація гострої променевої хвороби (ГПХ). Клінічна картина ГПХ 1, 2, 3 та 4 ступенів. Рання діагностика ГПХ. Характеристика можливих санітарних втрат. Комбіновані радіаційні ураження. Поняття про хімічну зброю. Ураження бойовими отруйними речовинами. Шляхи проникнення в організм та механізм дії. Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин.

Розділ 5. Основи військової гігієни

Тема 12. Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.

Завдання та зміст військової гігієни. Санітарні та гігієнічні заходи, їх значення в збереженні здоров'я особового складу і підтриманні боєздатності військ. Зміст та гігієнічні принципи особистої гігієни військовослужбовців. Медичний контроль за станом здоров'я військовослужбовців. Зміст та обсяг санітарно-гігієнічних заходів, організація їх виконання.

Тема 13. Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення локальних бойових конфліктів.

Загальні уявлення про розташування військ на бойових позиціях, умови життя, побуту та бойової діяльності військ. Гігієна оборонних споруд і сховищ. Гігієна військ при розміщенні в навчальних центрах і на полігонах.

Санітарно-гігієнічні вимоги до території та населених пунктів, призначених для розташування особового складу. Гігієна військового житла.

Тема 14. Гігієна харчування особового складу військ. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів.

Основні принципи раціонального харчування. Вплив харчування військовослужбовців на їх здоров'я. Розподіл добового раціону. Продовольчий склад військової частини. Транспорт для перевезення продуктів харчування. Харчування в польових умовах. Продовольчий пункт батальйону (ППБ). Обладнання солдатської кухні-їдальні. Обов'язки молодших спеціалістів з медичною освітою щодо контролю санітарного стану солдатської кухні-їдальні та харчування військових. Санітарно-гігієнічні вимоги до приготування та видачі готової їжі. Особливості організації харчування військовослужбовців за принципом аутсорсингу. Порядок зберігання продовольства. Приготування їжі та харчування особового складу в польових умовах. Медичний контроль за харчуванням особового складу. Медичний контроль за станом здоров'я працівників об'єктів харчування. Особливості організації харчування в польових умовах та в зоні локальних бойових конфліктів.

Тема 15. Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні локальних бойових конфліктів.

Організація водопостачання військ у польових умовах: розвідка, добування, очищення та знезараження води. Засоби для очищення та знезараження води в польових умовах. Контроль медичною службою норм водопостачання та якості води. Джерела води для водопостачання особового складу. Вимоги до якості питної води. Вимоги до зберігання та транспортування води. Особливості водопостачання у зоні проведення бойових дій.

Розділ 6. Основи військової епідеміології

Тема 16. Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.

Основні завдання військової епідеміології. Головні причини виникнення та поширення епідемічних захворювань у військах під час війни. Загальні відомості про біологічну (бактеріологічну) зброю та її уражаючі чинники, специфічні особливості, можливі способи застосування, найімовірніші види збудників.

Протиепідемічний захист військ і його головне завдання. Основні заходи протиепідемічного захисту військ. Роль і місце медичної служби військової частини у виконанні завдань біологічної (бактеріологічної) розвідки. Загальні відомості про неспецифічну та специфічну індикацію біологічної зброї.

Обов'язки молодших спеціалістів з медичною освітою щодо контролю за санітарно-епідемічним станом військової частини та її підрозділів.

Тема 17. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно- епідеміологічна) розвідка.

Особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї. Заходи щодо запобігання поширенню інфекційних захворювань у військах після застосування ворогом біологічної зброї.

Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка: завдання, методи та принципи її проведення. Складання звітної карти результатів розвідки. Загальні відомості щодо структури й функцій військових санітарно-епідеміологічних закладів. Завдання санітарно-контрольного пункту (СКП).

Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій

Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 18. Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.

Завдання та організація Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Заклади та формування ДСМК. Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайний період. Основна мета та організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі Державної служби медицини катастроф. Робота бригад і загонів екстреної медичної допомоги, інших медичних формувань у районах масового ураження людей. Особливості роботи медичних сестер в екстремальних умовах. Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях: способи розшуку, укладання, перенесення та доставляння потерпілих до транспорту.

Тема 19. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.

Державна програма створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги. Закон України "Про екстрену медичну допомогу". Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Етапи медичної евакуації. Колективні засоби захисту - сховища, протирадіаційні укриття тощо. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Лікувально-евакуаційне забезпечення дітей у надзвичайних ситуаціях. Правила захисту дітей у разі стихійного лиха.

Види медичної допомоги, завдання та їх обсяг: домедична допомога, долікарська (медсестринська) допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована медична допомога, спеціалізована медична допомога. Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС).

Особливості роботи з дітьми в осередках надзвичайних ситуацій. Медична документація - первинна медична картка, сортувальні марки Забезпечення медичної допомоги на догоспітальному етапі евакуації. Особливості організації медичної допомоги дітям при НС.

Розділ 8. Техногенні катастрофи

Тема 20. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика.

Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф. Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів. Робота молодшого медичного спеціаліста в складі загонів і бригад екстреної медичної допомоги в районах транспортних катастроф. Заходи домедичної та долікарської допомоги в ході рятувальних робіт в осередку транспортних аварій. Особливості надання домедичної та долікарської допомоги в разі переохолодження, перегрівання та комбінованих уражень.

Розділ 9. Техногенні катастрофи

Тема 21. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.

Нормування радіаційної безпеки. Радіаційний контроль в умовах радіаційної аварії. Прилади дозиметричного контролю та правила роботи з ними. Заходи та засоби захисту населення під час радіаційних аварій (колективні та індивідуальні).

Радіаційно небезпечні об'єкти. Частота аварій на атомних електростанціях. Радіоактивні викиди при аварії ядерного реактора. Норми радіаційної безпеки. Режими радіаційного захисту населення. Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу, який потерпів під час аварії на АЕС.

Тема 22. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження

Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація аварій. Характеристика осередків ураження сильнодіючими отруйними речовинами. Основи захисту населення при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах. Клінічна картина отруєння хлором, аміаком, етиловим спиртом (алкоголем) і його похідними, чадним газом. Заходи та засоби захисту (індивідуальні та колективні) при аваріях з викидом СДОР. Робота медичних сестер у складі бригад екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження. Техніка безпеки особового складу бригад екстреної допомоги під час ліквідації осередків хімічного ураження та їхніх наслідків. Прилади хімічної розвідки та правила роботи з ними.

Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.

Загальні принципи лікування гострих отруєнь СДОР. Характеристика деяких СДОР, що трапляються найчастіше. Основні принципи надання догоспітальних видів медичної допомоги при ушкодженнях отрутами тваринного та рослинного походження. Медична допомога при отруєнні грибами.

Розділ 10. Стихійні лиха

Тема 23 Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.

Загальні причини виникнення і класифікація стихійних лих. Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек (землетруси, повені, селі, урагани, бурі, смерчі, природні пожежі). Величина та структура імовірних санітарних втрат при стихійних лихах. Характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, забезпечення лікувально-профілактичних заходів, шляхів евакуації.

Організація медичного забезпечення населення при надзвичайних ситуаціях природного характеру. Правила поведінки населення та заходи безпеки під час виконання робіт щодо ліквідації наслідків природних катастроф (землетруси, повені, урагани тощо). Медична допомога при утопленні. Допомога постраждалим при ураженні електричним струмом.

Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій

Тема 24. Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.

Оцінка епідемічної обстановки в осередку надзвичайної ситуації, медичне обстеження, виявлення інфекційних захворювань, локалізація і ліквідація осередків інфекції. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Обсервація та карантин. Організація харчування, водопостачання та комунального обслуговування населення в разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації біологічного походження.

Організація екстреної профілактики та імунопрофілактики в епідемічних осередках. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в осередках катастроф: ізоляція хворих, медичне спостереження за контактними, дезінфекція, дезінсекція та дератизація тощо.

9. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Усього	Кількість годин		
			Л	П	СР
	Частина I. Військово-медична підготовка				
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ				
1	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.	2	2	—	—
2	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.	2	2	—	—
3	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	4	—	2	2
4	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).	2	—	2	—
5	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів(АТО).	2	2	—	—
6	Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.	2	—	—	2
	Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час				
7	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	4	—	2	2
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії				
8	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	4	2	2	
9	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	8	—	6	2
	Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії				
10	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	3	—	2	1
11	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	6	—	4	2

	Розділ 5. Основи військової гігієни				
12	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.	3	□	1	2
13	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення АТО.	3	—	1	2
14	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	2	—	1	1
15	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	2	—	1	1
	Розділ 6. Основи військової епідеміології				
16	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	2	□	1	1
17	Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	2	—	1	1
	Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій				
	Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях				
18	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	3	—	1	2
19	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	4	2	1	1
	Розділ 8. Транспортні катастрофи				
20	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	2	—	1	1
	Розділ 9. Техногенні катастрофи				
21	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	2	—	1	1
22	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	1	—	1	-
	Розділ 10. Стихійні лиха				
23	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	2	—	1	1
	Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій				
24	Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках. ПМК	4	—	2 2	—
	Усього	75	10	36	29

10. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.	2
2.	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.	2
3.	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів(АТО).	2
4.	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	2
5.	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	2
Разом годин		10

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
	Частина I. Військово-медична підготовка	
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ	
1	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	2
2	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).	2
	Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час.	
3	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	2
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії	
4	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	2

5	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	6
Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії		
6	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	2
7	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	4
Розділ 5. Основи військової гігієни		
8	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.	1
9	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення АТО.	1
10	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	1
11	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	1
Розділ 6. Основи військової епідеміології		
12	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	2
Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій		
Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях		
13	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	1
14	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	1
Розділ 8. Транспортні катастрофи		
15	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	1
Розділ 9. Техногенні катастрофи		
16	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	1
17	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	1
Розділ 10. Стихійні лиха		
18	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	1

	Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій	
19	Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках. ПМК	4
	Усього	36

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
	Частина I. Військово-медична підготовка	
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ	
1	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	2
2	Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.	2
	Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час	
3	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	2
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії	
4	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно- вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	2
	Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії	
5	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	1
6	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	2
	Розділ 5. Основи військової гігієни	
7	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.	2
8	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення АТО.	2
9	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	1

10	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	1
	Розділ 6. Основи військової епідеміології	
11	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	1
12	Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	1
	Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій	
	Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях	
13	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	2
14	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	1
	Розділ 8. Транспортні катастрофи	
15	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	1
	Розділ 9. Техногенні катастрофи	
16	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	1
	Розділ 10. Стихійні лиха	
17	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	1
	Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій	
18	Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.	2
Усього		29

13. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Не передбачено.

14. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначення поняття «тактична медицина». Зміст та обсяг заходів домедичної допомоги.
2. Способи наближення до поранених на полі бою.
3. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття.
4. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою.
5. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
6. Способи накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
7. Тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів. Способи штучної вентиляції легенів.
8. Перелік заходів долікарської допомоги.
9. Завдання МПБ в оборонному і наступальному боях.
10. Особовий склад і оснащення МПБ.
11. Організація роботи МПБ в оборонному та наступальному боях.
12. Контроль за накладеним джгутом.
13. Штучна вентиляція легенів за допомогою апарата ДП-10.
14. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Kendrick.
15. Транспортна іммобілізація за допомогою шини SAM.

16. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Дітеріхса.
17. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Крамера.
18. Транспортна іммобілізація за допомогою фанерної шини.
19. Клінічні ознаки шоку, шоківий індекс Альговера.
20. Біль. Оцінка болю. Ступеневе знеболення.
21. Зміст заходів домедичної допомоги при травматичному шоку на полі бою та в МПБ.
22. Бойовий стрес: профілактика, надання допомоги в бойових та небойових умовах.
23. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
24. Основні патогенетичні чинники синдрому тривалого роздавлювання тканин (СТРТ).
25. Зміст заходів домедичної та долікарської допомоги при СТРТ.
26. Характеристика термічних опіків за глибиною ураження.
27. Польові методи визначення площі термічних опіків.
28. Особливості термічних опіків від запалювальних сумішей.
29. Домедична та долікарська допомога при термічних опіках.
30. Види радіаційних уражень.
31. Клінічна характеристика гострої променевої хвороби.
32. Домедична та долікарська допомога при первинній променевій реакції.
33. Класифікація бойових отруйних речовин (ОР).
34. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ФОР.
35. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ОР шкірно-наривної дії.
36. Клінічна картина уражень та домедична допомога при ураженнях ОР загальної дії.
37. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ОР задихливого дії.
38. Організація і завдання Державної служби медицини катастроф (ДСМК).
39. Принципи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі ДСМК.
40. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Особливості евакуації дітей.
41. Основна мета й організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі ДСМК.
42. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу: суть та завдання.
43. Переваги та основні недоліки харчування особового складу за принципом аутсорсингу.
44. Медичне сортування та евакуація потерпілих, види, мета.
45. Основні визначення та поняття надзвичайної ситуації.
46. Класифікація надзвичайних ситуацій.
47. Основні уражаючі чинники катастроф.
48. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
49. Катастрофи на морському та річковому транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
50. Авіаційні катастрофи, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
51. Катастрофи на залізничному транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
52. Дорожньо-транспортні випадки, причини, можливі види уражень.
53. Види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.
54. Зміст і обсяг домедичної та долікарської допомоги у осередках надзвичайних ситуацій.
55. Характеристика радіаційних аварій. Одиниці вимірювання йонізуючого випромінювання.
56. Біологічна дія йонізуючого випромінювання.
57. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
58. Засоби індивідуального захисту органів дихання.

59. Види протигазів. Особливості будови, правила надягання та знімання дитячих протигазів.
60. Засоби індивідуального захисту шкіри.
61. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин (СДОР), симптоми отруєння.
62. Санітарно-хімічна розвідка. Прилади хімічної розвідки, правила користування.
63. СДОР, що найчастіше трапляються, симптоми отруєння. Домедична та долікарська допомога.
64. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
65. Причини виникнення і класифікація стихійних лих.
66. Медико-тактична характеристика атмосферних стихійних лих.
67. Медико-тактична характеристика гідросферних стихійних лих.
68. Медико-тактична характеристика літосферних стихійних лих.
69. Правила поведінки населення під час землетрусів.
70. Правила поведінки населення під час повені.
71. Правила поведінки населення під час атмосферних стихійних лих.
72. Кровотеча, види, способи її зупинки.
73. Домедична допомога при переломах, забитті.
74. Домедична допомога при опіках.
75. Домедична допомога при обмороженнях.
76. Надання медичної допомоги при втопленні.
77. Домедична допомога при ураженні електричним струмом.
78. Особливо небезпечні інфекції (ОНІ), особливості епідемічного процесу.
79. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
80. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка, мета, оцінювання результатів.
81. Організація харчування, водопостачання і комунального обслуговування при епідемічних небезпеках.
82. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в епідемічних осередках.
83. Дезінфекція, види, засоби.
84. Організація загальної і спеціальної екстреної профілактики.
85. Режимно-обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

15. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Наближення до поранених на полі бою різними способами.
2. Відтягування поранених з поля бою.
3. Винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної.
4. Винесення поранених з поля бою двома санітарами на руках та за допомогою нош і лямки медичної носильної.
5. Бойова втома та бойовий стрес. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
6. Профілактична робота з сім'ями комбатантів.
7. Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів (АТО).
8. Зупинка артеріальної кровотечі методом пальцевого притискання артерії.
9. Припинення артеріальної кровотечі методом закручення вузла або палички.
10. Зупинка кровотечі максимальним згинанням кінцівки.
11. Припинення артеріальної кровотечі методом накладання гумового джгута типу Есмарха та типу САТ.
12. Застосування хімічних гемостатиків.
13. Контроль за накладеним джгутом.
14. Припинення артеріальної кровотечі за допомогою поясного ремня.
15. Зупинка кровотечі накладанням стисної пов'язки.
16. Накладання першого закріплювального туру бинта.

17. Накладання останнього фіксувального туру бинта.
18. Накладання пов'язки на голову: колової;
19. зворотної;
20. —чепецьї;
21. хрестоподібної на потилицю; на одне око (монокулярної); на обидва ока (біокулярної);
22. на одне вухо (—неаполітанська шапкаї);
23. —вуздечкаї; виготовлення праці; пращоподібної на ніс;
24. пращоподібної на підборіддя;
25. Накладання пов'язок на кінцівки: колової;
26. спіральної; повзучої; зворотної на кисть;
27. хрестоподібної на променево-зап'ястковий та гомілково-стопний суглоби; черепашачої;
28. колосоподібної на плечовий суглоб.
29. Накладання пов'язки на тулуб: хрестоподібної на плечові суглоби;
Накладання пов'язки за допомогою ПП; оклюзійної.
30. Накладання косинки медичної.
31. Транспортна іммобілізація підручними засобами при переломах: передпліччя і плеча;
32. кісток кисті;
33. стегна;
34. гомілки і стопи;
35. Накладання транспортних шин: Kendrick, SAM, Дітерікса, Крамера, пневмошин.
36. Проведення транспортної іммобілізації при переломі ключиці.
37. Проведення транспортної іммобілізації при ушкодженні кісток таза, хребта.
38. Проведення транспортної іммобілізації при черепно-мозковій травмі.
39. Невідкладна допомога при травматичному та опіковому шоках.
40. Візуальне визначення ступеня опіку.
41. Визначення площі опіку за правилом дев'яток.
42. Невідкладна допомога при опіках. Застосування протиопікової гідрогелевої пов'язки на обличчя.
43. Використання багатофункціонального перев'язувального биндажу на грудну клітку та живіт SURV.
44. Невідкладна допомога при синдромі тривалого роздавлювання.
45. Невідкладна допомога при утопленні.
46. Невідкладна допомога при ураженні електричним струмом.
47. Проведення штучного дихання способами —з рота до ротаї та —з рота до носаї.
48. Проведення непрямого масажу серця.
49. Проведення ШВЛ за допомогою дихальної трубки.
50. Надягання протигаза на потерпілого.
51. Подача кисню за допомогою інгаляторів КІ-3М, КІ-4.
52. Проведення ШВЛ у зараженій зоні за допомогою апарата ДП-10.
53. Склад та умови використання аптечки індивідуальної АМЗІ.
54. Проведення часткового спеціального оброблення за допомогою індивідуального протихімічного пакета.
55. Уведення антидотів за показаннями.
56. Прилади дозиметричного контролю і правила роботи з ними.
57. Прилади хімічної розвідки і правила роботи з ними.
58. Правила надягання захисного костюма.
59. Правила надягання протигаза.
60. Правила підбору, надягання та знімання дитячого протигазу.
61. Будова та порядок роботи дитячих захисних камер.
62. Проведення медичного сортування потерпілих.
63. Надання допомоги при ураженні хлором.
64. Надання допомоги при ураженні аміаком.

65. Надання допомоги при ураженні чадним газом.
66. Проведення заходів загальної екстреної профілактики.
67. Проведення заходів спеціальної екстреної профілактики.
68. Заходи профілактики внутрішнього опромінення.
69. Проведення заходів йодної профілактики.
70. Відбір проб води для фізико-хімічного та бактеріологічного дослідження.
71. Відбір проб продуктів харчування для дослідження.
72. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.
73. Переваги та основні недоліки аутсорсингу у харчуванні особового складу.
74. Проведення заходів дезактивації.
75. Приготування дезінфекційних розчинів.
76. Проведення дезінфекції епідемічного осередку.

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання лабораторно-дослідницьких завдань.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти виконують практичну роботу, що додається до білета та розв'язують ситуаційні завдання, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Підсумковий модульний контроль з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 72 балів.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни „Військово-медична психологія” проводиться методом тестового контролю і вирішення практичних та ситуаційних завдань. Студентам пропонується 18 варіантів тестових завдань по 112 питань в кожному.

Критерій оцінювання теоретичної підготовки студентів наступні:

- на оцінку „5” - допускається до 10 помилок, що складає 91% правильних відповідей (25 балів);
- на оцінку „4” - допускається до 21 помилки, що складає 81% правильних відповідей (20 балів);
- на оцінку „3” - допускається до 35 помилок, що складає 69% правильних відповідей (15 балів);
- на оцінку „2” - більше 35 помилок, що складає 0 балів.

За теоретичну підготовку по результатам тестового контролю студент повинен набрати не менше 35 балів.

Оцінювання практичної підготовки проводиться наступним чином:

- Оцінка „5”- 55 балів;
- Оцінка „4”- 45 балів;
- Оцінка „3”- 35 балів.

Перерахунок оцінки за багатобальною шкалою здійснюється, виходячи із загальної кількості тем практичних занять у модулі, яким представлена дисципліна „Військово-медична психологія”.

17. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 - бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більш 1-3 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. ***В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати ($18 \times 6.5 = 117$ та до 3 балів за індивідуальне завдання) 120 балів.***

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність під час вивчення навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем, але не більше 200 балів

**Розподіл балів за поточну діяльність
дисципліни „ Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій”**

Номер модуля, кількість навчальних годин/ кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінювані практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуальног о завдання як виду СРС	
			“5”	“4”	“3”	“2”		
Модуль 1 75/2,5	1	16	7,5	6	4,5	0	0	72

Мінімальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: $72 = 16 \times 4,5$.

Вага кожної теми в межах одного модуля є однаковою.

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

18.1 Базова

1. Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій: навчально-методичний посібник / І.Г. Бірюк, В.М. Ходоровський, І.Л. Куковська, Я.Г. Іванушко, В.Д. Мойсюк, В.І. Стефанчук, Т.І. Грачова, Є.В. Назимок. – Чернівці: ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет», «Місто». – 2018. – 196 с.
2. Стандарт підготовки І–СТ –3 (видання 2): Підготовка військовослужбовців з тактичної медицини. – К.: «МП Леся», 2015. – 148 с.
3. Стандарт підготовки фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї) (видання 1). – К.: «МП Леся», 2015. – 416 с.
4. Стандарт підготовки І – СТ – 4: Індивідуальна підготовка військовослужбовців з психологічної підготовки. – К.: «МП Леся» 2015. – 29 с.
5. М.А. Андрейчин, О.Д. Крушельницький, В.С. Копча, І.В. Огороднійчук Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій підручник за редакцією члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора М.А. Андрейчина. – Тернопіль ТДМУ «Укрмедкнига» 2015р. 320 с.

18.2. Допоміжна

1. Військова токсикологія, радіологія і медичний захист: Підручник / За ред. Скалецького Ю.М., Мисули І.Р. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362с.
2. Закон України —Про захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру», 2006 р.
3. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист / М.І. Барасій, І.Ю. Худецький, Ю.С. Балабан та ін. / За ред. Ю.М. Скалецького, І.Р. Мисули. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362 с.
4. Рум'янцев Ю.В. Психіатрія особливого періоду: Навчальний посібник / 2-е вид., перероб і доп. – К.: «МП Леся», 2015. – 228с.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 426 «Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та осіб рядового начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. № 252».
6. Наказ Міністерства України від 09.02.2016р., №62 «Про затвердження Інструкції з

організації продовольчого забезпечення Збройних Сил України »

7. Наказ Міністерства Внутрішніх Справ України від 03.07.2014 р., №632 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення у Державній службі України з надзвичайних ситуацій».
8. Наказ Міністерства оборони України від 09.12.2002р. №402 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення Збройних Сил України на мирний час
9. Бадюк М.І., Токарчук В.П., Солярик В.В., Бадюк Л.М., Гут Т.М. Військово-медична підготовка: Підручник / Під ред. Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2007.–484с.
10. М.І. Бадюк, Ф.М. Левченко, В.П. Токарчук та ін. Організація медичного забезпечення військ: Підручник / Під ред. професора Паська В.В. — К.: МП —Леся», 2005. — 430 с.
11. В.В. Вороненко, М.І. Бадюк, В.М. Гулько та ін. Медична служба механізованої (танкової) бригади: Навч. посібник.— К.: УВМА, 2004. — 107 с.
12. Сидоренко П.І., Гут Т.М., Чернишенко Г.А. Військово-медична підготовка — К.: Медицина, 2008. — 432 с.
13. Гут Т.М., Гут Р.П. Військово-медична підготовка: навч. посібник — К.: ВСВ Медицина, 2010. — 304 с.
14. Гут Т.М. Практикум з військово-медичної підготовки – К.: Здоров'я, 2001. — 92с.
15. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с.
16. Наказ Міністра оборони України від 22.06.2001р. №210 «Про дотримання санітарних вимог щодо організації розміщення, водопостачання, харчування та лазнево-прального обслуговування військ (сил) на полігонах (у таборах)».

18.3.Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ – <http://moodle.bsmu.edu.ua/>
2. Сайт МОЗ України – <http://www.moz.gov.ua>
3. Сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я – <http://www.who.int/en/>
4. Сайт Державної наукової медичної бібліотеки України – <http://www.library.gov.ua/>
5. Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
6. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/>
7. Сайт Міністерства охорони здоров'я України: Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/>
8. Сайт Міністерства оборони України: Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/>
<http://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-svchosocialsupport>
9. Інформаційно правовий портал «Закони України»: Режим доступу: <http://uazakon.com/>

19. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Бірюк Ігор Григорович – завідувач кафедри, кандидат медичних наук, доцент
2. Іванушко Яна Григорівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент
3. Назимок Євгенія Вікторівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент